

Reuniunea învățătorilor români sălăjeni. Adunarea jubiliară de la Someș-Odorhei

The Reunion of Romanian Educators from Salaj. The Jubilee Assembly from Somes-Odorhei

Ciprian Porumb-Ghiurco,
Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca
Sergiu Marius Ghiurco,
Școala Gimnazială „Vasile Lucăcel” Someș-Odorhei

Abstract

We have clear evidence that Romanian schools existed in the territory of this county, their number decreasing at the schools near the monasteries, at first, and then multiplying gradually with Habsburg laws.

Key words: *Romanians, culture, monasteries, village.*

Începuturile învățământului românesc din Sălaj se pierd în negura secolelor, dar avem dovezi clare cum că au existat școli românești pe teritoriul acestui județ, numărul lor reducându-se la școlile de pe lângă mănăstiri, la început, iar apoi înmulțindu-se treptat odată cu legile împărătesei Maria Terezia și ale fiului ei împăratul, adept al iluminismului, Iosif al II-lea. Aceste școli din Sălaj au luat ființă, mai ales, prin intensa activitate culturală a lui Gheorghe Șincai, care s-a preocupat de ridicarea prin cultură a maselor românești din Ardeal, fiind în acel timp o perioadă de înflorire a culturii. Deși după moartea lui nobilii maghiari au reușit să facă să dispară unele școli, acestea au reînviat prin grija episcopului greco – catolic Ioan Bob și a vicarilor Silvaniei, în special, când „școala sălăjeană trăiește o nouă perioadă de înflorire prin activitatea neobosită a vicarului Alexandru Sterca – Șuluțiu” (1836-1850).

Preocupările sale pentru școală, se concretizează în grija pentru înființarea de noi școli pe lângă cele existente, asigurarea lor cu învățători, inițierea unui fond pentru o preparandie în Sălaj, încercarea de uniformizare a învățământului etc., toate acestea culminând cu ținerea unui Sinod mixt la 10 ianuarie 1850 în Șimleu Silvaniei, care prin măsurile adoptate pe linie de învățământ, în spiritul ideilor pașoptiste, are un caracter programatic, iar

Alexandru Sterca Șulutiu, rămâne alături de Gheorghe Șincai, unul dintre întemeietorii învățământului românesc din Sălaj¹.

Cunoscând „realitățile sociale, economice, culturale, naționale și politice din Sălaj și urmând calea iluminismului Școlii Ardelene, mișcare progresistă de mare însemnătate, pune în centrul preocupărilor sale progresul poporului său prin școală. Deschiderea de școli pentru satele Sălajului, cultivarea conștiinței de neam și apoi a conștiinței naționale în procesul de formare a națiunii române moderne, lupta pentru libertate socială și națională, sunt idei ce caracterizează un adevărat luptător al neamului nostru românesc, în special al românilor din Țara Silvaniei. Activitatea sa de îndrumător și de nou întemeietor de școli din cuprinsul Țării Silvaniei, formează o epocă distinctă, cuprinsă între anii 1835-1868, deosebind două faze: de dinainte și de după 1848. Această activitate, precum și ideile sale despre învățământ și educație, care-l integrează în gândirea pedagogică a generației de la 1848, se desprind cu ușurință din însăși graiul documentelor, câte mai păstrăm scrise de el în legătură cu școlile, scrise în graiul simplu al celor cărora se adresa”².

Alexandru Sterca-Șuluțiu, fiind preocupat de luminarea românilor, încearcă pe toate căile și, mai ales, „prin impulsționări directe către lumea satelor și către organele politice locale; juzii satelor, pretorii sau solgăbiraiile și prefecturile celor două comitate sau varmeghii, cum le zicea și el pentru a fi și înțelese, demonstrându-le cu aceste normative legale, decretele 2239/1824 și 1922/1840, că toți acești factori sunt obligați să deschidă școli, să fixeze salarizarea învățătorului și toți copiii să frecventeze școala”³.

Frământările, neajunsurile și nepăsarea autorităților din Țara Silvaniei din anii 1849-1850, au făcut ca problema școlii să fie neglijată atât în localitățile mari, cât și în cătunele sărăcicioase presărate pe văile și dealurile celor două comitate. Sarcina revigorării școlii va rămâne din nou în seama bisericii și a slujitorilor săi, în frunte cu neobositul vicar⁴.

¹ A. Fărcaș, *Aspecte ale începuturilor învățământului sălăjean*, în : *Referate și comunicări prezentate la simpozionul „Aspecte ale dezvoltării învățământului din Sălaj”*, Zalău, 31 ianuarie 1971, p. 16.

² Ioan Ardeleanu-Senior, *Contribuția la istoricul dezvoltării învățământului românesc din Sălaj la mijlocul veacului trecut*, în : *Referate și comunicări prezentate la Simpozionul „Aspecte ale dezvoltării învățământului din Sălaj”*, Zalău, 31 ianuarie 1971, p. 17.

³ *Ibidem*, p. 18.

⁴ Ioan Ciocian, *Biserica și societatea românească din Transilvania. Vicariatul Silvaniei în a doua jumătate a secolului al XIX-lea*, Vasile Goldiș University Press, Arad, 2000, p. 130.

Se convoacă și se țin adunări pe centre mai mari unde se analizează posibilitățile de înființare și de funcționare a școlilor absolut în toate satele, după care, în 10 ianuarie 1850, Alexandru Sterca-Șuluțiu ajunge să vadă la Șimleul Silvaniei întrunit cel dintâi congres cultural al Sălajului⁵. De față la acest important eveniment au fost prezenți majoritatea protopopilor din Țara Silvaniei, precum și personalități marcante ale laicilor: Alexie Balinth, comisar cercual al comitatului Crasna, Alexandru Silasi, Florian Mărcuș subcomisar caesar –regesc, Iosif Sterca-Șuluțiu subcomisar adjunct și nobilul Buttyan⁶.

Printre altele protocolul ședinței mai precizează „și după ce cu toată seriozitatea de toate părțile s-au desbătutu și cernutu lucrul, sau făcut următoarele hotărâri: pentru locul de școală, pentru fundul cheltueleur, ridicării schoalei, pentru câstigatul cărților celor de școală pe seama pruncilor celor seraci și a scripturisticumurilor, ce feliu de cărți să se tradă la scholari, unde nu sunt nice Dascalii, nice Cantorii apți de a înveția, cine se înveție pruncii ?, pentru plata dascălului sau a preotului învetietoriu, cum s-ar pote dobindi, ca toți pruncii și fetițele se umble la Schoala?, ... cum se se ducă în efectu acestea toate?⁷.

În urma acestui sinod au început a se înființa în Sălaj pretutindeni, dar mai ales în comitatul (pe acea vreme Comissariatul) Crasna, unde administrația fiind în mâini românești, secunda puternic nizuințelor salutare ale autorității bisericești de a înființa, școli poporale⁸.

Cu învățătorii recrutați dintre absolvenți a 1-2 clase gimnaziale, alții cu gimnaziul întreg rămași în lumea satelor, cu cantori, apoi cu absolvenți la preparandiile de la Orlat a lui Moise Panga, de la Năsăud a lui Vasile Petri, de la Blaj , Oradea, cu manuale: tabele de perete, bucoavne, aritmetici, catehisme, obținute după corespondența dusă cu Timotei Cipariu de el însuși aduse cu căruța de la Blaj, în localuri de școală ridicate în pripă sau chiar în case preoțești , se pun în mișcare masele populare din Sălaj⁹.

În ce privește organele de supraveghere a procesului instructiv-educativ, a realizărilor de ordin material și administrarea școlilor, Ioan Alexi întâiul episcop al Gherlei, născut la Mălădia, lângă Șimleu, prin circulare

⁵ Ioan Ardeleanu-Senior, *art. cit.*, p. 18.

⁶ Ioan Ardeleanu-Senior, *Istoria învățământului românesc din Sălaj*, Editura Revistei „Școala Noastră”, Zalău, 1936, p. 61.

⁷ Ioan Ardeleanu-Senior, *op. cit.*, pp. 62-63.

⁸ Dionisie Stoica, Ioan P. Lazăr, *Schiță monograficăa Sălajului*, Tipografia Victoria, Șimleul Silvaniei, 1908, p. 81.

⁹ Ioan Ardeleanu-Senior, *op. cit.*, p. 19.

încearcă să facă ordine. Astfel, din anii 1858-1862 se păstrează modele tip de inspecții școlare efectuate atât de inspectori angajați de episcopie cât și de protopopii și preoții locali, precum și măsurile ce se luau împotriva celor ce nu frecventează școala, îngroșând numărul analfabeților¹⁰.

Toate strădaniile și greutatea protopopilor, preoților și comunităților sătești au dat roade bogate în ce privește învățământul românesc din Țara Silvaniei după sinodul mixt de la Șimleu din 1850. Nu trebuie uitată nici contribuția succesorului lui Alexandru Sterca-Șuluțiu în scaunul vicarial de la Șimleu, Demetriu Coroianu, fost protopop al Craidorolțului și a elitelor laice românești de pe tot cuprinsul ținutului care s-au implicat activ în înființarea școlilor și rezolvarea problemelor școlare¹¹.

La 1867 în cele unsprezece districte protopopești administrate de Vicariatul Silvaniei existau 118 localuri de școală proprii, din care 112 din lemn și 6 de zid; funcționau 151 de învățători, 74 îndeplinind și funcția de cantori de strană, iar 77 erau numai învățători. Cursurile erau frecventate de 8258 de elevi, dintre care unii se prezentau la ore în alte localități, cum a fost cazul la Boian, unde elevii frecventează școala din Cizer, sau la Aleuș, unde copiii de școală se deplasează la Drighiu.

Așadar, sinodul mixt de la Șimleul Silvaniei din 1850 nu a rămas fără ecou în epocă, dovadă clară a îndeplinirii măsurilor prevăzute în protocol fiind tocmai rezultatele prezentate mai sus.

Faptul că aceste hotărâri nu sunt așezate într-un sistem și formulare juridică obișnuită zilelor noastre, nu înseamnă că nu au o importanță deosebită față de începuturile învățământului românesc din Vicariatul Silvaniei

Numai când ne gândim că ele au fost concepute și formulate cu mult timp în urmă, când încă un învățământ sistematic era un bun al claselor bogate și orășenești, când încă în majoritatea statelor Europei nu se introdusese obligativitatea școlară, când și la noi abia la 1864 în Principate și 1868 în Transilvania acest principiu și-a aflat o expresie și formulare legală și aceasta fără a se asigura material realizarea lui, hotărârile din 10 ianuarie 1850 de la Șimleu aduse democratic din interes pentru cultura mulțimilor se ridică la incontestabila lor valoare.

Aceste hotărâri așa cum rezultă din actele vremii au fost lege și normă de organizare și funcționare a învățământului elementar din Sălaj, timp de 18 ani până la apariția legii XXXVII din 1868 care a legiferat

¹⁰Ioan Ciocian, *op. cit.* p. 135.

¹¹ Ioan Ardeleanu-Senior, *op. cit.*, pp. 21-26.

obligativitatea învățământului în Ungaria. Sigur, în timpul acestor 18 ani, atât stăpânirea politică, cât și cea bisericească, îndeosebi nou înființata episcopie a Gherlei, prin sălăjeanul Ioan Alexe, au lansat circulare, care însă priveau numai anumite unități școlare, dar ca normativ general, conducerile școlilor sălăjene și-au respectat hotărârile lor, aceasta fiind un lucru de mare importanță¹².

Așadar la apariția legii XXXVIII/1868 a ministrului Eotvos Iosif prin care învățământul devine obligatoriu pentru toți elevii cu vârsta cuprinsă între 6 și 12 ani, având deasemenea și alte prevederi importante precum pregătirea de specialitate a învățătorului, manualele valabile, dimensiunile și confortul localurilor de școală etc., învățământul din Țara Silvaniei era deja constituit în toate localitățile unde a fost necesar și s-a putut face acest lucru, iar frecventarea obligatorie se reglementase și se asigurase prin hotărârile sinodului mixt de la Șimleu și prin circulara din 20 martie 1863 trimisă de episcopul Ioan Alexi și de inspectorul școlilor din dieceza Gherlei, Macedon Pop¹³.

Totuși, românii Silvaniei au avut de partea lor grația divină deoarece legea prevedea că „institutele publice pentru instrucțiunea populară se pot înființa și susține în modul statorit prin lege atât prin confesiunile din patrie, cât și prin societăți, privați, comunități și prin stat”, așadar, școlile au luat numele înființătorului și susținătorului lor, adică școli confesionale¹⁴.

Sălăjenii vor lupta pentru apărarea cauzei naționale și oferirea unei educații de calitate în concordanță cu exigențele vremii, mai ales, prin Reuniunea Învățătorilor Români Sălăjeni pe care au constituit-o la puțin timp după această lege.

Încă din anul 1869 s-a pus fundamentul Reuniunii Învățătorilor Români Sălăjeni prin zeloșii bărbați ai neamului George Pop de Băsești, cunoscutul anteluptător al neamului, Andreiu Cosma, pe atunci actuar la nou înființatului inspectorat al învățământului poporal, Ioan Jarda, pe atunci învățător în comuna Aghireș, comitatul Crasna, Ioan Nichita, avocat în Zalău, care au început a-i grupa pe învățătorii români în jurul unei societăți culturale axată pe sprijinirea slujitorilor școlii și multitudinea aspectelor organizatorice și didactico-pedagogice cu care se confruntau aceștia. Pentru

¹² Ioan Ardeleanu-Senior, *op. cit.* p. 19.

¹³ Viorel Pop, *Ideii ale obligativității învățământului și eticii profesionale a învățământului în deceniul al VII-lea al sec. al XIX-lea, oglindite în două din documentele vremii, în: Referate și comunicări prezentate la Simpozionul „Aspecte ale dezvoltării învățământului din Sălaj”*, Zalău, 31 ianuarie 1971, p. 27-29.

¹⁴ Ioan Ardeleanu-Senior, *op. cit.* p. 35.

o societate națională a învățătorilor români din Comitatul Crasna au militat la începutul anilor șaptezeci ai secolului trecut și Ioan Hubert, ajutat de Alexiu Boroș ce preconizau organizarea unei adunări constituante¹⁵.

Astfel, pentru realizarea acestei societăți, la îndemnul celor doi colaboratori apropiați ai săi, George Pop de Băsești și Andrei Cosma, Ioan Jarda a invitat la conferință pe toți învățătorii români din comitat, la Băsești, pe data de 2 septembrie 1870. La această adunare au fost prezenți 20 de învățători, (restul de 40 fiind siliți să rămână în Țigani (azi Crișeni) la preotul Orțan) adunați sub președinția lui George Pop de Băsești, care au ales un comitet de 10 membrii spre a elabora proiectul de statute pentru nou înființata reuniune, au ales președintele- în lipsă- în persoana avocatului Ioan Nichita și secretarul – tot în lipsă- în persoana învățătorului Ioan Jarda¹⁶.

După mai bine de o lună, pe data de 16 octombrie 1870, s-a convocat o nouă adunare la Șimleul Silvaniei. Această adunare a avut un rol în demersul general pentru fondarea societății învățătorilor români din comitatele Crasna și Solnocul de Mijloc deoarece aici s-au dezbătut în amănunt statutele compuse de către Andrei Cosma, adoptându-se, în același timp. Tot atunci s-a ales un nou comitet provizoriu, președinte fiind Demetriu Coroianu, vicarul Silvaniei; secretar, Ioan Jarda¹⁷.

Pentru a intra în legalitate s-a luat hotărârea ca să se trimită statutele adoptate spre aprobare Înalțului Minister de Culte și Instrucțiune Publică. Acestea au fost trimise în data de 12 iunie 1871, sub numărul 1862. Ministerul nu le-a aprobat, așa că au fost retrimise spre a li se face unele modificări, de altfel, neesențiale. În adunarea din 26 iunie a aceluiași an s-au făcut modificările cerute, obținând, așadar, la 1 august 1871 aprobarea Înalțului Minister, sub numărul 16356. Printrun apel, tot de atunci, s-a convocat prima adunare generală la Șimleu pe data de 10 septembrie¹⁸.

Adunarea s-a ținut la data amintită mai sus anunțându-se ca înființată oficial „Reuniunea Învățătorilor Români Sălăgieni” Au fost prezenți peste 50 de învățători, mulți preoți și susținători ai cauzei naționale din această parte a Transilvaniei; în fața cărora președintele provizoriu, Demetriu Coroianu, vicarul de la Șimleu, a ținut un „avântat discurs” în care sublinia „înalta misiune a învățătorilor poporali și însemnătatea

¹⁵ Simion Oross, *Memorialul Jubiliar al „Reuniunii învățătorilor români sălăgieni” (1870-1910)*, Șimleul Silvaniei, Tipografia Victoria, 1911, p. 14.

¹⁶ *Ibidem*, p. 15.

¹⁷ Ioan Ciocian, *op. cit.* p. 174.

¹⁸ Simion Oross, *op. cit.* p. 14.

reuniunii.” Deasemenea își exprima speranța că persoanele care erau de față își vor cunoaște datoria pe care o au față de reuniunea nou creată și se vor lupta ca aceasta să se afle la înălțimea chemării sale, punând accent pe solidaritate în lupta contra vrășmașilor „care stau în calea înfloririi educației și lăturei culturii, față de cari puterea unuia se nimicește iar puterea unită numai după timp îndelungat învinge”.

După citirea statutelor, întărite oficial deja, s-a purces la înscrierea membrilor. Dintre cei care erau de față sau înscriși 46 de membrii ordinari, trei membrii fondatori și doi membrii ajutători, alegând, mai apoi, organul de conducere al societății: Demetriu Coroianu, vicar- președinte, Ioan Jarda, învățător în Aghireș-vicepreședinte, Ioan Ghitta, învățător în Pria-secretar, Alesandru Bellu, învățător în Chilioara – secretar secundar, Ioan Cosma, învățător în Hidig – casier, Teodor Talos, învățător în Giurtelec – controlor, dr. Ioan Nichita, avocat în Zalău – avocat. Tot atunci s-a format un comitet central din care făceau parte doisprezece membrii ordinari, printre care erau Macedon Boțian învățător în Cosniciu de Jos, Ioan Hendea din Șeredei, Ștefan Timoc din Supurul de Sus, etc. și șase membrii supleanți, printre care Filip Marica din Inău, Vasile Bărnăuțiu din Cosniciul de Sus, etc.

Pentru efortul depus în înființarea și consolidarea reuniunii au fost aleși ca președinți onorari George Pop de Băsești și Andreiu Cosma, iar „Ioan Anderco Homorodeanul, vicar general capitular al diecezei Gherlei, pentru zelul și lucrarea întru înaintarea cauzei învățământului, de primul membru onorariu al reuniunii”¹⁹.

Această reuniune, nou înființată, a stăruit asupra problemelor fundamentale care priveau soarta învățământului sălăjean. O altă trăsătură caracteristică a fost lupta, prin toate mijloacele civilizate și toate forțele posibile pentru „consolidarea și încurajarea învățătorilor români, acordându-li-se ajutor material, manuale, cărți pentru biblioteci și menținerea unei atmosfere de abordare a problemelor didactico-pedagogice prin care să se asigure ridicarea pe ansamblu a învățământului confesional din Țara Silvaniei”²⁰.

Prin toate eforturile depuse Reuniunea a răspuns tocmai unui moment istoric, caracterizat prin recrudescența ideii de conștiință națională în rândul dascălimii sălăjene și a poporului sălăjean. Ea a folosit toate

¹⁹ *Ibidem* p. 17.

²⁰ Vasile Vetișan, *Afirmarea conștiinței naționale în evoluția învățământului sălăjean*, în: *Referate și comunicări prezentate la Simpozionul „Aspecte ale dezvoltării învățământului din Sălaj”*, Zalău, 31 inuarie 1971, p. 30.

mijloacele prin care putea să răspândească înaltele idealuri naționale și sociale pentru care milita²¹.

Toate aceste realizări au fost rezultatul conlucrării învățătorilor în cadrul Adunărilor Generale ale învățătorilor români sălăjeni ținute cu regularitate din anul 1871 până la începutul Primului Război Mondial. Ca urmare a acestor adunări învățătorii au realizat lucruri importante pentru soarta învățământului confesional din Sălaj, făcând schimb de experiență, ajutând văduvele și orfanii învățătorilor, dotând bibliotecile cu cărți, luptând, prin orice mijloace, împotriva politicii de deznaționalizare a guvernului austro-ungar, actualizându-și informațiile din domeniul pedagogic prin achiziția aparițiilor editoriale ale epocii, luptând pentru crearea unui fond de pensie pentru învățători, ș.a. Deasemenea, pe lângă adunările generale, hotărâri importante se luau în adunările Comitetului Central al R.Î.R.S. și în cele filiale, din fiecare dintre cele douăsprezece tracte protopopești din Sălaj, ținute cu regularitate de două ori pe an.

Ca o încununare a acestor rezultate, la împlinirea a patruzeci de ani de activitate, membrii Reuniunii au sărbătorit acest eveniment în cadrul Adunării „Jubiliare” de la Someș-Odorhei, despre care vom vorbi în rândurile următoare.

Adunarea jubiliară a Reuniunii s-a ținut la 2 august 1910 în comuna Szamosudwarhely (Somaș Odorhei).

Președintele Alimpiu Barbuloviciu „din cauze neprevăzute a fost împiedicat a participa la adunare”, deschizând ședința, vicepreședintele, Nicolau Pop, prezentând, totodată, și raportul general cu situația activității pe anul precedent²².

După aceasta, „cu prilejul iubileului de 40 ani, al existenței Reuniunii, adunarea a fost salutată din partea mai multor domni și corporațiuni”.

S-au citit telegramele și scrisorile primite cu acest prilej de la : Iuliu Vuia, președintele Reuniunii Învățătoresți de la școala poporală confesională din părțile Timișoarei, Belinț, Comlosul Mare și Lipova; Ioan F. Negruțiu, președintele Reuniunilor Învățătoresți din Arhidieceză și redactorul Foi Scolastice; Ioan P. Lazar, Teodor Bonțe, Comitetul Reuniunii învățătoresți din jurul Gherlei; juristconsultul dr. Coriloan Meseșian și prezidiului Reuniunii învățătoresți „Mariana”²³.

²¹ *Ibidem.*

²² Simion Oross, *op. cit.* pp. 185-186.

²³ *Ibidem*, pp. 194-197.

S-a prezentat, de către Simion Oros, o frumoasă lucrare privind „Istoricul de 40 de ani al Reuniunii”.

S-a citit raportul general al comitetului central despre activitatea Reuniunii și a cercurilor filiale, în cursul anului 1909. Comitetul central a avut patru ședințe, în cursul anului 1909. Prima ședință s-a ținut la 3 septembrie 1909. Aici s-a luat la cunoștință răspunsul ministerului de interne, prin care „nu permite să se facă colectă pentru ridicarea unui monument în onoarea regretatului învățător și scriitor popular, Ioan Pop Reteganul”, dar s-a hotărât să se ceară din nou „numita permisiune”.

S-a dezbătut și primit „Memorandul” în cauza despărțirii oficiului cantoral de cel învățătoresc, prezentat de Teodor Mureșan. Adoua ședință s-a ținut în 8 octombrie, redactându-se memorandumul și alegându-se „o comisie de trei” care să-l predea Consistoriului diecezan. În ședința a treia, din 4 martie 1910, s-a luat la cunoștință răspunsul negativ al Consistoriului diecezan, în cauza despărțirii oficiului cantoral de cel învățătoresc, iar comitetul, „printr-o comisie de trei”, a trimis direct „la ministerul de culte” acest „Memorand”.

S-au votat escontări finale învățătorilor: G. Pop, fraților Pereny și lui G. Rad, de tot 120 kor, 70 fileri. S-a aprobat propunerea ca „cu prilejul serbării jubileului de 40 de ani al Reuniunii, de la înființare, să se redacteze un „Memorial jubiliar”²⁴.

Din raportul casierului aflăm că venitul anual al Reuniunii este de 740 kor și 58 fileri, cheltuielile anuale de 544 kor și 98 fil., taxele restante de 811 koroane și 8 fileri. Averele totale fiind de 12009 kor. 88 fil. Pe lângă acestea se mai adăuga o datorie la „Silvania” în valoare de 400 koroane²⁵.

Cu acordul „Foi Scolastice de la Blaj și conform deciziei Comitetului Central al Reuniunii, adunarea „declară de organ al său de publicitate, această revistă” și „provoacă pe membrii, ca fiecare, în interesul său binepriceput, să o aboneze”.

Adunare Generală, aprobă publicarea și editarea Memorialului Jubiliar, redactat cu prilejul jubileului de 40 de ani al Reuniunii.

Pe membrii comitetului central, G. Galgo, I. Oegar, E. Pocolași, Traian Husti, îi destituie pentru că „nu au luat parte la ședințe”, iar în locul lor se alege: Victor Filip din Unimăt, Vasile Mihalca din Bârsa, Ioan Flonta din Bădăcin și Alexandru Manu din Șoimuș.

²⁴ *Ibidem*, p. 198.

²⁵ *Ibidem*, p. 203.

Prezidiul intervine, din nou, la veneratul Consistor diecesan „ să dispună senatelor școlare, ca învățătorilor care vor participa la adunările R.Î.R.S. și a cercurilor filiale, să li se solvească diurnul și spesele de călătorie”.

Se cere comitetului central, ca prin prezidenții cercurilor filiale „să dispună membrilor, ca la adunările filiale ca dizertație să se descrie monografia acelei școli, în care comună se ține adunarea”, pentru a se putea, mai apoi, redacta monografia tuturor școlilor confesionale române din Sălaj.

Adunarea cere înv. să „ înceapă acțiune contra celui mai mare dușman al omenirii, beția” și „ să oprească pruncii sub 15 ani, de a frecventa jocurile și crâșmele”.

Adunarea roagă prezidiul să solicite „ direcției căilor ferate pe Someș, ca să binevoiască a dispune ca învățătorii gr. cath. confesionali, să capete bilet de tren cu preț redus”. De asemenea, îndrumă prezidiul „ să ceară revizuirea legii de penziune a învățătorilor, cu reducerea anilor de serviciu de la 40 la 30 și îmbunătățirea penziunii în această proporție”.

S-a înscris ca membru fondator, Vasile Mica, mare proprietar, cu 20 kor. și membrii ajutători: Bedo Bela, pretore, cu 5 kor., Gabriel Cherebețiu, protopop, cu 2 kor., Kramer Jozsef, notar, cu 2 kor, Lazar Caba, preot, cu 2 kor.

Institutul financiar „ Sălăgiana”, din Jibou, a făcut doua premii a câte 50 de koroane, pentru acei învățători care în anul următor „ vor ajunge la un rezultat mulțumitor întru instruirea analfabeților”, iar dr. Ladislau Gyurko, mare proprietar în Domnin și avocat în Jibou, a făcut un premiu de 50 koroane pentru acel învățător care va avea „ cea mai bună și mai frumoasă pomologie din Sălaj”.

Cu ocazia acestei adunări s-a organizat un banchet la care au participat peste 100 de persoane, s-a toastat, a fost petrecere cu joc. Venitul petrecerii a fost 315 kor, 30 fil. Din care retrăgându-se cheltuielile a rămas venit curat 93 koroane²⁶

Adunarea jubiliară de la Someș-Odorhei a fost o frumoasă zi de serbare culturală în părțile locului. A fost o serbare de înălțare sufletească, în care învățătorii români de la periferie au dat dovezi, că își înțeleg misiunea lor grea dar sublimă. Mai ales, ca rezultat moral, adunarea generală a fost la înălțime²⁷.

²⁶ *Ibidem*, pp. 204-210.

²⁷ *Foaia Scolastică, Organ al reuniunii învățătorilor greco-catolici din Arhidieceză*, Anul XII, 1 ianuarie 1910, p. 183.